

کارنامه

قابلیت اشتغال‌زایی بخش صنعت

نویسندگان : رامین بهزاد - فوق لیسانس آمار

کیانا ملک پور - لیسانس آمار

مقدمه

با پیدایش بخش صنعت، به تدریج گستره عظیمی از مشاغل ایجاد گردید و تمرکز اشتغال از بخش کشاورزی که قرن‌های متمادی به طور اجتناب‌ناپذیری عمده‌ترین عرصه اشتغال و درآمد بود، به این بخش معطوف گردید. امروزه کشورهایی را که سهم ارزش افزوده صنعت به تولید ناخالص داخلی آنها بیشتر است، کشورهای صنعتی می‌نامند. این بدان معناست که در چنین اقتصادهایی، بخش صنعت نه فقط نقش آفرینی اقتصادی دارد، بلکه با ضریبی فزاینده، دیگر فعالیت‌های اقتصادی را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهد.

از دیدگاه ایجاد اشتغال به ویژه اشتغال پایدار، بخش صنعت همواره به عنوان یکی از عمده‌ترین بخش‌های اقتصادی در پیشبرد برنامه‌های کلان هر کشور جایگاه ویژه‌ای دارد که کشور ما نیز از این امر مستثنی نمی‌باشد.

از اینرو اتخاذ سیاست‌های توسعه صنعتی مناسب، مستلزم شناخت دقیق ساختار صنعتی کشور و برنامه‌ریزی‌های کارآمد بر اساس آن است.

این مقاله بر آن است تا با استناد به نتایج آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر مرکز آمار ایران، آمارگیری از

ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار مرکز آمار ایران و حساب‌های ملی ایران این بخش را مورد مطالعه اجمالی قرار دهد. با این رویکرد در ادامه متغیرهای مهم برگرفته از آمارگیری‌های فوق تعریف شده و وضعیت هر یک در استان‌های مختلف کشور به تصویر کشیده می‌شود. بدیهی است استان‌ها پتانسیل‌های متفاوتی در بخش صنعت دارا هستند، بنابراین چگونگی اثرگذاری آن بر متغیرهای اقتصادی-اجتماعی مقوله ای است که به طور جداگانه بررسی خواهد شد.

۱- معرفی متغیرهای مورد بررسی

به منظور ارزیابی قابلیت اشتغال‌زایی بخش صنعت، متغیرهای گوناگونی که تصور می‌گردد بر این مهم تاثیرگذار باشند در نظر گرفته شده است. هدف از بررسی این متغیرها، شناسایی وجود وابستگی بین آنان و اثرگذاری متغیرهای مورد نظر بر میزان اشتغال می‌باشد. بنابراین در این بخش، ابتدا به معرفی متغیرها پرداخته و سپس ویژگی‌های آنها توصیف می‌گردد.

۱-۱- تعداد کارگاه‌های صنعتی ده

نفر کارکن و بیشتر

تعداد کل کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر در کشور

۱۰۹۸۷ واحد ثبت شده است که کمترین آن مربوط به استان ایلام با ۲۰ کارگاه و بیشترین آن با ۲۵۰۴ کارگاه مربوط به استان تهران می‌باشد. از سوی دیگر به طور متوسط در هر استان ۳۹۲٫۴ کارگاه صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر وجود دارد که انحراف معیار آن ۵۵۴٫۰۵ است.

۲-۱- جبران خدمت مزد و حقوق بگیران

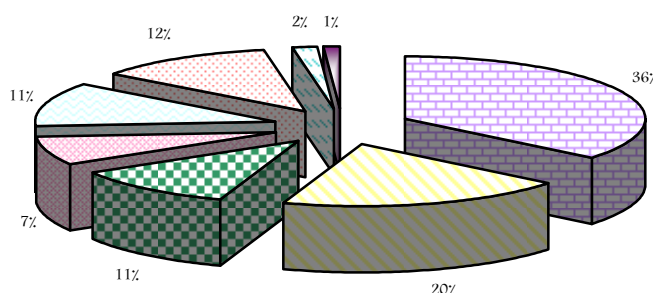
جبران خدمت مزد و حقوق بگیران عبارتست از مزد و حقوق و سایر پرداختی‌ها (پول، کالا و ...) به مزد و حقوق بگیران.

۳-۱- سرانه جبران خدمات سالانه

سرانه جبران خدمات سالانه عبارت است از نسبت جبران خدمات شاغلان به تعداد مزد و حقوق بگیران در سال. کل سرانه جبران خدمات سال ۱۳۸۰ در بین کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر بالغ بر ۵۸۲٫۵ میلیون ریال محاسبه گردیده است که بیشترین کمترین سهم را به ترتیب استان‌های کهگیلویه و بویراحمد با ۱۳٫۵۲ میلیون ریال و خوزستان با ۳۹٫۱۶ میلیون ریال به خود اختصاص داده‌اند. اما به طور متوسط سرانه جبران خدمات در سال ۱۳۸۰ برای کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر مبلغ ۲۰۸۰ میلیون ریال می‌باشد که پراکندگی از این مقدار ۶٫۰۴ است.

تعداد کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر	میانگین کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر	پراکندگی کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر
۱۰۹۸۷	۳۹۲,۴	۵۵۴,۰۵

نسبت کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر بر حسب بعد کارگاه

1000+ نفر فر 500-999 فر 100-499 فر 50-99 فر 40-49 فر 30-39 فر 20-29 فر 10-19

استان‌های گوناگون از مقدار ۲۹,۷۲ درصد در استان ایلام تا ۴۱,۹۵ درصد در استان آذربایجان غربی متفاوت می باشد.

۷-۱- سهم صنعتی بودن استان

بیانگر نسبت ارزش افزوده بخش صنعت هر استان به ارزش افزوده کل آن استان ضربدر ۱۰۰ می باشد.

ارزش افزوده بخش صنعت استان

$$\text{سهم صنعتی بودن استان} = \frac{\text{ارزش افزوده بخش صنعت استان}}{\text{ارزش افزوده کل استان}} \times 100$$

سهم صنعتی بودن استان به عنوان شاخصی که نسبت ارزش افزوده بخش صنعت را به ارزش افزوده کل هر استان بیان می دارد، مورد ارزیابی قرار می گیرد. بیشترین نسبت ارزش افزوده در بین استان‌های کشور مربوط به استان مرکزی با ۴۱,۷۷ درصد و کمترین آن مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد با ۰,۴۸ درصد می باشد. ولی به طور میانگین ارزش افزوده بخش صنعت به ارزش افزوده هر استان برابر ۱۴,۴۵ درصد است.

متوسط نرخ بیکاری هر استان در سال ۱۳۸۰ با استناد به اطلاعات حاصل از آمارگیری اشتغال و بیکاری، ۱۵,۸۸ با پراکندگی ۵,۶۷ برآورد شده است. طبق این آمارگیری، آذربایجان شرقی با ۷,۷۹ درصد کمترین و سیستان و بلوچستان با ۳۰,۶۷ درصد بیشترین نرخ بیکاری در بین استان‌های کشور داشته اند.

۶-۱- میزان فعالیت (نرخ مشارکت)

عبارت است از تعداد جمعیت فعال (شاغل و بیکار) به کل جمعیت ده ساله و بیشتر ضربدر ۱۰۰.

$$\text{میزان فعالیت} = \frac{\text{تعداد جمعیت فعال}}{\text{کل جمعیت ده ساله و بیشتر}} \times 100$$

بر اساس آمارگیری اشتغال و بیکاری بهمن ماه ۱۳۸۰، به طور متوسط میزان فعالیت (نرخ مشارکت) در تمام استان‌های کشور برابر ۳۵,۶۰ درصد می باشد. انحراف معیار این متغیر نیز ۳,۵۴ برآورد شده است. همچنین بر مبنای این آمارگیری میزان فعالیت (نرخ مشارکت) در بین

۱-۴- سهم تولید ناخالص داخلی استان

سهم تولید ناخالص داخلی استان عبارت است از تولید ناخالص داخلی استان مورد نظر تقسیم بر تولید ناخالص داخلی کل کشور ضربدر ۱۰۰.

$$\text{سهم تولید ناخالص داخلی استان} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی استان}}{\text{تولید ناخالص داخلی کل کشور}} \times 100$$

در بین استان‌های کشور استان تهران با ۲۵,۹۶ درصد بیشترین و استان چهارمحال و بختیاری با ۰,۶۷ درصد کمترین سهم را داشته‌اند. اما می توان بیان داشت، میانگین این سهم برابر ۳,۴۵ با انحراف معیار ۵,۱۰ است.

۱-۵- نرخ بیکاری

عبارت است از تعداد جمعیت بیکار (جویای کار) به کل جمعیت فعال (شاغل و بیکار) ضربدر ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{تعداد جمعیت بیکار}}{\text{تعداد جمعیت فعال}} \times 100$$

جدول ۱-۱) تعداد کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر، سرانه جبران خدمات سالانه این کارگاه‌ها و سهم تولید ناخالص داخلی هر استان

استان	تعداد کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر	سرانه جبران خدمات سالانه	سهم تولید ناخالص داخلی استان
آذربایجان شرقی	۶۰۹	۲۳,۵	۴,۰۷
آذربایجان غربی	۴۹۳	۱۴,۶۸	۲,۱۸
اردبیل	۸۲	۱۸,۶۴	۱,۰۶
اصفهان	۱۷۸۵	۲۳,۶۵	۶,۱
ایلام	۲۰	۱۶,۳۶	۰,۷۶
بوشهر	۲۸	۲۸,۰۷	۱,۲۸
تهران	۲۵۰۴	۲۳,۹	۲۵,۹۶
چهارمحال و بختیاری	۵۵	۱۵,۵۸	۰,۶۷
خراسان	۱۰۳۷	۱۵,۳	۶,۳
خوزستان	۲۱۴	۳۹,۱۶	۱۲,۹۵
زنجان	۱۷۲	۲۱,۳۲	۰,۸۵
سمنان	۱۷۵	۱۵,۱۴	۰,۷۸
سیستان و بلوچستان	۱۰۰	۱۶,۱۳	۱,۱۷
فارس	۲۶۷	۲۶,۲۸	۴,۳۳
قزوین	۵۲۱	۱۸,۸۶	۱,۶۶
قم	۲۲۹	۱۴,۶۲	۱,۰۹
کردستان	۹۲	۱۶,۹	۰,۹۷
کرمان	۱۱۴	۲۵,۰۶	۲,۷۳
کرمانشاه	۱۳۷	۱۹,۴۲	۱,۴۴
کهگیلویه و بویراحمد	۳۴	۱۳,۵۲	۴,۱۳
گلستان	۱۶۵	۱۷,۹۹	۱,۴
گیلان	۵۴۰	۱۸,۱۷	۲,۴۹
لرستان	۱۱۹	۲۲,۹۲	۱,۴
مازندران	۳۴۳	۱۹,۴۵	۳,۷
مرکزی	۵۲۰	۲۴,۵۶	۲,۵۸
هرمزگان	۷۱	۳۴,۷۹	۱,۹۶
همدان	۱۹۸	۱۹,۸۲	۱,۵۵
یزد	۳۰۳	۱۸,۷	۱,۲۸

۸-۱- نسبت شاغلان مهاجر

از آنجا که یکی از عوامل مهاجرت، یافتن شغل و کسب درآمد بهتر است و کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر از پتانسیل بالایی برای چنین موقعیتی برخوردار هستند، بنابراین نسبت شاغلان مهاجر در هر استان به عنوان یکی از متغیرهای توضیحی (مستقل) در نظر گرفته شده است. جالب توجه است که تفاوت بین این نسبت در استان‌های مختلف تقریباً زیاد می‌باشد. به طوری که ۲,۸۰ درصد شاغلان استان فارس را افراد مهاجر تشکیل می‌دهند، در مقابل، این نسبت برای استان کرمانشاه به ۰,۴۲ درصد می‌رسد.

۹-۱- نسبت شاغلان دارای یک شغل

نسبت شاغلان دارای یک شغل می‌تواند بیانگر میزان امنیت مالی شاغلان آن استان باشد زیرا افراد در صورتی جویای شغل دوم هستند که درآمد حاصل از شغل اول نتواند امنیت مالی لازم را برای آنان فراهم سازد. در بین شاغلان استان‌های گوناگون کشور کارکنان استان قم با ۹۹,۰۴ درصد و استان اردبیل با ۸۰,۸۱ درصد بیشترین و کمترین گرایش را به اشتغال در یک شغل داشته‌اند. از سوی دیگر این نسبت برای کل کشور حدود ۹۳,۰۴ درصد برآورد شده است.

۱۰-۱- نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی

در سال ۱۳۸۰، به طور متوسط ۳۷,۵۸ درصد از شاغلین را کارکنان مستقل بخش خصوصی به خود اختصاص داده‌اند که در این میان استان‌های تهران با ۲۵,۴۴ درصد کمترین و کرمانشاه با ۵۱,۰۹ درصد بیشترین کارکن مستقل بخش خصوصی را دارا بوده‌اند.

جدول ۱-۳) نسبت شاغلان دارای یک شغل و کارکنان مستقل بخش خصوصی به تفکیک استان

استان	نسبت شاغلان دارای یک شغل	نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی
آذربایجان شرقی	۸۶٫۹۴	۴۴٫۳۷
آذربایجان غربی	۸۲٫۷۹	۳۷٫۶۷
اردبیل	۸۰٫۸۱	۴۳٫۷۵
اصفهان	۹۷٫۶۸	۳۱٫۸
ایلام	۹۱٫۸۹	۴۵٫۳۹
بوشهر	۹۸٫۶۲	۳۱٫۸۹
تهران	۹۸٫۳۷	۲۵٫۴۴
چهارمحال و بختیاری	۹۲٫۱۹	۳۸٫۷۸
خراسان	۸۸٫۸۸	۳۷٫۷۴
خوزستان	۹۵٫۳	۲۸٫۷۴
زنجان	۹۰٫۰۶	۴۴٫۸۱
سمنان	۹۷٫۳۵	۲۷٫۰۷
سیستان و بلوچستان	۹۲٫۷	۳۵٫۲۸
فارس	۹۶٫۶۴	۳۴٫۹۶
قزوین	۸۷٫۳۸	۳۴٫۶۸
قم	۹۹٫۰۴	۳۲٫۹
کردستان	۹۵٫۸۴	۴۸٫۸۴
کرمان	۹۷٫۷۷	۳۷٫۶۴
کرمانشاه	۹۴٫۶۶	۵۱٫۰۹
کهگیلویه و بویراحمد	۸۸٫۷۱	۳۷٫۹۹
گلستان	۸۸٫۴۸	۴۱٫۷۷
گیلان	۹۴٫۷	۲۹٫۶
لرستان	۹۵٫۳۱	۴۴٫۷
مازندران	۸۹٫۴۸	۳۴٫۵
مرکزی	۹۸٫۷۸	۴۰٫۳
هرمزگان	۹۶٫۵۶	۳۳٫۹۹
همدان	۹۰٫۹۸	۴۴٫۴۸
یزد	۹۷٫۴۴	۳۲٫۰۱

جدول ۱-۲) نرخ بیکاری، نرخ مشارکت، سهم صنعتی بودن و نسبت شاغلان مهاجر به تفکیک استان

استان	نرخ بیکاری	نرخ مشارکت	سهم صنعتی بودن استان	نسبت شاغلان مهاجر
آذربایجان شرقی	۷٫۷۹	۳۹٫۳۲	۲۰٫۷۸	۰٫۴۷
آذربایجان غربی	۱۲٫۷	۴۱٫۹۵	۱۰٫۶۵	۰٫۷۶
اردبیل	۱۲٫۹	۳۷٫۹۵	۷٫۷۹	۱٫۶۲
اصفهان	۱۳٫۴	۳۷٫۸۱	۲۹٫۳	۱٫۶۵
ایلام	۲۴٫۰۴	۲۹٫۷۲	۳٫۳۳	۰٫۸۲
بوشهر	۱۰٫۴۶	۳۰٫۳۲	۱۳٫۳۹	۱٫۸۸
تهران	۱۲٫۰۸	۳۶٫۸۲	۱۸٫۳۸	۲٫۵۱
چهارمحال و بختیاری	۱۶٫۹۳	۳۵٫۶۹	۹٫۵۲	۲٫۲۷
خراسان	۱۵٫۳۹	۳۸٫۹۷	۱۲٫۸۹	۱٫۹۷
خوزستان	۱۶٫۳۶	۳۵٫۶۷	۱۰٫۵۲	۰٫۸۷
زنجان	۱۰٫۱۵	۴۰٫۵۶	۲۱٫۸۵	۱٫۲۲
سمنان	۱۵٫۶۸	۳۱٫۵۱	۱۵٫۵۳	۱٫۳۴
سیستان و بلوچستان	۳۰٫۶۷	۳۲٫۲۴	۵٫۵۶	۱٫۱
فارس	۱۸٫۶۹	۳۵٫۱	۱۱٫۶۶	۲٫۸
قزوین	۱۰٫۹۹	۳۴٫۱۹	۳۳٫۶۷	۱٫۵۵
قم	۱۱٫۰۲	۳۲٫۵۶	۲۰٫۱۷	۱٫۶۸
کردستان	۲۳٫۲۳	۳۴٫۲۴	۷٫۱۶	۱٫۰۲
کرمان	۱۲٫۴۷	۳۲٫۶۴	۱۸٫۵۶	۱٫۱۳
کرمانشاه	۲۶٫۹	۳۳٫۹۹	۷٫۹۲	۰٫۴۲
کهگیلویه و بویراحمد	۱۹٫۱۶	۳۱٫۰۳	۰٫۴۸	۱٫۰۴
گلستان	۱۰٫۷۶	۴۱٫۴۵	۴٫۸۹	۰٫۷۵
گیلان	۱۴٫۸	۴۰٫۸۸	۱۲٫۳۳	۲٫۱۱
لرستان	۲۳٫۷۲	۳۳٫۰۷	۱۳٫۰۵	۱٫۰۷
مازندران	۱۱٫۳۸	۳۷٫۰۵	۹٫۷	۰٫۸۳
مرکزی	۱۰٫۳۵	۳۲٫۴۱	۴۱٫۷۷	۰٫۵
هرمزگان	۱۷٫۷۷	۳۳٫۷۳	۱۳٫۹	۱٫۹۳
همدان	۲۰٫۰۹	۳۹٫۳۳	۱۱٫۴۴	۰٫۵۴
یزد	۱۴٫۷۹	۳۶٫۸۳	۱۸٫۴۳	۰٫۷۱

۲- بررسی روابط علی و معلولی

آمار به عنوان یکی از کاربردی‌ترین دانش‌ها که برای استنباط و نتیجه‌گیری‌های مختلف علمی به کار می‌رود، دارای تکنیک‌ها و روش‌های گوناگونی می‌باشد. این تکنیک‌ها و روش‌ها به منظور بررسی وضعیت متغیرها مورد استفاده قرار می‌گیرند. بعضی از تکنیک‌های آماری به بررسی تاثیرپذیری یک متغیر از متغیرهای دیگر می‌پردازد. از اینرو ارتباط زوجی متغیرهایی که در بخش قبل عنوان گردید، به جهت نتایج در خور توجه ای که دارا می‌باشند، ضروری به نظر می‌رسد. به این منظور با استفاده از ضریب همبستگی پیرسن و آزمون آماری که در سطح معنی داری ۰,۰۵ صورت می‌پذیرد، ارتباط آماری بین متغیرهای اقتصادی - اجتماعی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. بدین دلیل فرض‌های عدم وجودارتباط ($H_0: \rho = 0$) و وجود ارتباط ($H_1: \rho \neq 0$) مورد آزمون می‌شود. در صورت رد فرض عدم وجود ارتباط (فرض صفر)، میزان وابستگی دو متغیر از طریق ضریب همبستگی پیرسن محاسبه می‌گردد.

۲-۱- نسبت شاغلان دارای یک شغل × نرخ مشارکت

آزمون صورت پذیرفته بدین منظور، وجود وابستگی را بین دو متغیر مورد بررسی، تایید می‌نماید. ضریب همبستگی نیز برابر ۰,۴۹۷- محاسبه گردیده است. این نتیجه کاهش نسبت افراد دارای یک شغل در صورت افزایش نرخ مشارکت را تبیین می‌کند. که نتیجه‌ای جالب توجه به نظر می‌رسد. اما امکان دارد، این مهم به دلیل رشد نامتناسب فرصت‌های شغلی با عرضه نیروی کار حاصل شده باشد، به عبارت بهتر عرضه و تقاضای نیروی کار در تعادل نیستند و عرضه نیروی کار بیش از تقاضای آن بوده است. از سوی دیگر عدم وجود ارتباط بین

Correlations

نرخ مشارکت	نسبت شاغلان دارای یک شغل		
-۰,۴۹۷	۱,۰۰۰	Pearson Correlation	نسبت شاغلان دارای یک شغل
۰,۰۰۷	.	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	
۱,۰۰۰	-۰,۴۹۷	Pearson Correlation	نرخ مشارکت
.	۰,۰۰۷	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	

** Correlation is significant at the ۰,۰۰۱ level (۲-tailed).

Correlations

نسبت شاغلان دارای یک شغل	نرخ بیکاری		
۰,۱۲۲	۱,۰۰۰	Pearson Correlation	نرخ بیکاری
۰,۵۳۵	.	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	
۱,۰۰۰	۰,۱۲۲	Pearson Correlation	نسبت شاغلان دارای یک شغل
.	۰,۵۳۵	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	

۲-۲- سهم صنعتی بودن × نرخ بیکاری

سهم صنعتی بودن به عنوان شاخصی که بیانگر میزان درآمدزایی بخش صنعت در هر استان می‌باشد، حایز اهمیت است. از اینرو شناسایی وجود وابستگی سهم صنعتی بودن با متغیرهای دیگر ضروری به نظر می‌رسد. بر این اساس، آزمون وجود ارتباط بین سهم صنعتی بودن و نرخ بیکاری صورت پذیرفت. نتیجه این آزمون وجود وابستگی را بین این دو متغیر تایید کرد. پس از این مرحله ضریب همبستگی به منظور بررسی میزان و نوع وابستگی بدست آمده است. این ضریب همبستگی برای متغیرهای سهم صنعتی بودن و نرخ بیکاری ۰,۵۴۳- حاصل گردیده است. با توجه به ضریب همبستگی ارتباط عکس بین دو متغیر مزبور نتیجه‌گیری می‌شود.

نسبت افراد دارای یک شغل و نرخ بیکاری نیز موید این امر است. از آنجا که نرخ بیکاری، نسبت افراد بیکار (جویای کار) در جامعه را بیان می‌دارد. بنابراین می‌توان اظهار داشت، این افراد به دلیل عدم تعادل در بازار کار، به این بازار راه نیافته‌اند و بنابراین بر نسبت افراد دارای یک شغل که در بازار کار به فعالیت می‌پردازند، تاثیرگذار نیستند. اما نرخ مشارکت، نسبت جمعیت فعال به کل جمعیت ده ساله و بالاتر تعریف می‌گردد. از اینرو در صورت رشد کمتر فرصت‌های شغلی در مقایسه با عرضه نیروی کار، کارفرمایان اقدام به استخدام چند نفر برای یک شغل می‌نمایند. این امر موجب کاهش میانگین سرانه جبران خدمات سالانه برای هر فرد شاغل می‌شود. در نتیجه افراد به منظور کسب یک رفاه نسبی، در جستجوی شغل‌های دیگری خواهند بود که سبب افزایش پدیده چند شغلی می‌گردد.

گرایش به خود اشتغالی و کاهش تعداد کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر، سهم استان از تولید ناخالص داخلی تنزل می‌یابد.

ب) همچنین کاهش تعداد کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر، موجب کاهش تعداد فرصت‌های شغلی می‌گردد. از اینرو احتمال اشتغال در بخش مزدبگیری کمتر می‌شود. در نتیجه افراد گرایش به اشتغال در

Correlations

سهم صنعتی بودن	نرخ بیکاری		
-۰.۵۴۳	۱,۰۰۰	Pearson Correlation	نرخ بیکاری
۰.۰۰۳	.	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	
۱,۰۰۰	-۰.۵۴۳	Pearson Correlation	سهم صنعتی بودن
.	۰.۰۰۳	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	

** Correlation is significant at the ۰,۰۰۱ level (۲-tailed).

Correlations

سهم استان در تولید ناخالص داخلی	نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی		
-۰.۴۷۷	۱,۰۰۰	Pearson Correlation	نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی
۰.۰۱۰	.	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	
۱,۰۰۰	-۰.۴۷۷	Pearson Correlation	سهم استان در تولید ناخالص داخلی
.	۰.۰۱۰	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	

* Correlation is significant at the ۰,۰۰۵ level (۲-tailed).

Correlations

نسبت شاغلان مهاجر	نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی		
-۰.۵۱۲	۱,۰۰۰	Pearson Correlation	نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی
۰.۰۰۵	.	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	
۱,۰۰۰	-۰.۵۱۲	Pearson Correlation	نسبت شاغلان مهاجر
.	۰.۰۰۵	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	

** Correlation is significant at the ۰,۰۰۱ level (۲-tailed).

بخش خود اشتغالی می‌یابند. به جهت آن که یکی از عمده‌ترین دلایل مهاجرت، یافتن شغل است، این امر می‌تواند کم شدن میزان مهاجرپذیری استان را در پی داشته باشد.

کارکن می‌باشد و در تولید ناخالص داخلی، کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر در مقایسه با دیگر کارگاه‌ها، سهم بیشتری را به خود اختصاص می‌دهند (اگرچه تعداد آنان کمتر است). بنابراین با افزایش

۲-۳- نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی (X)

بررسی‌های انجام شده برای شناسایی وجود ارتباط بین نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی و دیگر متغیرها بیانگر وجود وابستگی بین این متغیر و سهم استان در تولید ناخالص داخلی و نسبت شاغلان مهاجر می‌باشد. که ضریب‌های همبستگی به ترتیب برابر $-۰,۴۷۷$ و $-۰,۵۱۲$ بدست آمده است. همانگونه که ملاحظه می‌شود، نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی با دو متغیر، ارتباط عکس دارد. از سوی دیگر عدم وجود ارتباط بین نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی و تعداد کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر مورد تایید قرار گرفته است. از اینرو می‌توان نوع ارتباط متغیر نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی با متغیرهای یاد شده را به صورت زیر تفسیر نمود:

الف) بر اساس نتایج بدست آمده، کاهش تعداد کارگاه‌های صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر موجب گرایش افراد به سوی خود اشتغالی می‌شود. از آنجا که بخش خود اشتغالی بیشتر شامل کارگاه‌های کمتر از ده نفر

Correlations

نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی	تعداد کارگاههای صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر		
-۰.۴۲۴	۱,۰۰۰	Pearson Correlation	تعداد کارگاههای صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر
.۰۲۴	.	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	
۱,۰۰۰	-۰.۴۲۴	Pearson Correlation	نسبت کارکنان مستقل بخش خصوصی
.	.۰۲۴	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	

* Correlation is significant at the ۰,۰۰۵ level (۲-tailed).

Correlations

نسبت شاغلان دارای یک شغل	سرانه جبران خدمات سالانه		
.۳۷۸	۱,۰۰۰	Pearson Correlation	سرانه جبران خدمات سالانه
.۰۴۸	.	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	
۱,۰۰۰	.۳۷۸	Pearson Correlation	نسبت شاغلان دارای یک شغل
.	.۰۴۸	Sig. (۲-tailed)	
۲۸	۲۸	N	

* Correlation is significant at the ۰,۰۰۵ level (۲-tailed).

۲-۴- سرانه جبران خدمات سالانه

× نسبت شاغلان دارای یک شغل

سرانه جبران خدمات سالانه یکی از پارامترهایی است که برای بررسی میزان رفاه در جامعه مورد استفاده قرار می گیرد. بدین منظور ارتباط این متغیر با نسبت شاغلان دارای یک شغل با توجه به این امر، آزمون وجود وابستگی بین دو متغیر یاد شده انجام گردید. نتیجه این آزمون بر وجود ارتباط بین سرانه جبران خدمات سالانه و نسبت شاغلان دارای یک شغل دلالت دارد. پس از تایید وجود ارتباط، میزان وابستگی و نوع آن از طریق محاسبه ضریب همبستگی بررسی گردید. ضریب همبستگی حاصل مساوی ۰,۳۷۸ می باشد. این نتیجه بدیهی به نظر می رسد، چراکه در صورت بالا رفتن سرانه جبران خدمات سالانه، میزان قدرت خرید و رفاه بیشتر می شود، بنابراین افراد کمتر تمایل به داشتن بیش از یک شغل را دارند. چون داشتن بیش از یک شغل به دلیل ناکافی بودن دستمزد اکتسابی از شغل اول است.

نتیجه گیری

در بحثهای قبل، سهم صنعتی بودن به عنوان معیاری از توان این بخش در هر استان تعریف گردید. با توجه به تعریف مزبور، بیشترین سهم صنعتی بودن مربوط به استان مرکزی با ۴۱,۷۷ درصد و کمترین میزان مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد با ۰,۴۸ درصد می باشد. برخورداری از این ملاک کمی، این امکان را فراهم می سازد تا چگونگی اثرگذاری این بخش بر دیگر پارامترهای مهم تحقیق شود. بر اساس نتایج بدست آمده، مشاهده گردید با افزایش سهم صنعتی بودن استانها، نرخ بیکاری کاهش می یابد

منابع:

- ۱- آمارگیری از کارگاههای صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر سال ۱۳۸۱ مرکز آمار ایران
- ۲- آمارگیری اشتغال و بیکاری خانوار بهمن ۱۳۸۰ مرکز آمار ایران
- ۳- حسابهای ملی ۱۳۸۰ مرکز آمار ایران

که شدت اثرگذاری آن نیز قابل توجه است. همچنین در نظر گرفتن نسبت کارکنان بخش خصوصی بر اساس فصلنامه ویژگیهای اشتغال و بیکاری خانوار مرکز آمار ایران که ملاکی از خوداشتغالی در استانها محسوب می شود، نمایانگر آن است که کاهش تعداد کارگاههای صنعتی دارای ده نفر کارکن و بیشتر استانها، افزایش این شاخص را موجب می گردد، به عبارت بهتر این امر سبب می گردد تا تمایل افراد به سوی خود اشتغالی افزایش یابد.